

2 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

2.1 Κατηγορίες τραπεζικών εργασιών

Οι Τραπεζικές εργασίες μπορούν να διαχωριστούν σε τρεις κατηγορίες:

- Στις **ενεργητικές εργασίες**, που αφορούν κυρίως τις χορηγήσεις και γενικότερα τις απαιτήσεις που έχει η τράπεζα από τους πελάτες της.
- Στις **παθητικές εργασίες**, που αφορούν κυρίως τις καταθέσεις και γενικότερα τις απαιτήσεις που έχουν οι πελάτες της τράπεζας από αυτή.
- Στις **ενδιάμεσες ή μεσολαβητικές εργασίες** που αφορούν τη διεκπεραίωση εργασιών εκ μέρους της Τράπεζας για λογαριασμό των πελατών της. Οι εργασίες αυτές εκτελούνται από την Τράπεζα με είσπραξη προμηθειών εκ μέρους της και αφορούν, κυρίως εντολές μεταφοράς κεφαλαίων, πωλήσεις / αγορές τίτλων ή αμοιβαίων κεφαλαίων για λογαριασμό των πελατών της, κ.α.

Με τις εργασίες αυτές οι Τράπεζες εξυπηρετούν ομάδες πελατών τους που είναι ιδιώτες πελάτες, θεσμικοί πελάτες δηλαδή Εταιρείες, Επιχειρήσεις, Οργανισμοί κ.λπ. καθώς και το Δημόσιο.

2.2 Έσοδα-κέρδη

Τα Τραπεζικά έσοδα προκύπτουν, κατά προσέγγιση, από το σύνολο των εργασιών αυτών και κυρίως από:

- Τους **τόκους / έσοδα** που προέρχονται από τις χορηγήσεις,
- τα **έσοδα από τις χρηματοοικονομικές πράξεις** που προέρχονται από επενδύσεις του χαρτοφυλακίου των τραπεζών και
- τις **προμήθειες** από τις εργασίες που εκτελούν οι τράπεζες για λογαριασμό των πελατών τους.

Τα κέρδη προκύπτουν αν από το σύνολο της ομάδας των εσόδων αφαιρεθούν οι τόκοι – έξοδα, που αφορούν υποχρεώσεις της τράπεζας, για τις καταθέσεις που διαχειρίζεται, οι διάφορες δαπάνες για τη λειτουργία της, οι οφειλόμενοι φόροι, κ.λπ.

2.3 Οι τραπεζικές δραστηριότητες

Μια από τις βασικές ρυθμίσεις του κοινοτικού δικαίου για τις τράπεζες (οδηγίες 89/646/ΕΟΚ, 2006/48/ΕΚ, 177/2006) αλλά και των προσφάτων Τραπεζικών νόμων στην Ελλάδα (2076/92 και 3601/2007) ήταν η δυνατότητα που δόθηκε στα Ευρωπαϊκά Πιστωτικά Ιδρύματα, να **παρέχουν ελεύθερα τις υπηρεσίες**, κυρίως, μέσω καταστημάτων τους σ' ολόκληρο το χώρο της Ε.Ε., με μια μόνο απλή γνωστοποίηση στην Κεντρική Τράπεζα της χώρας τους, με την οποία θα εκδηλώνουν τη σχετική πρόθεσή τους

Παράλληλα καθορίστηκαν και οριοθετήθηκαν για πρώτη φορά οι δραστηριότητες που μπορούν να ασκούν τα Πιστωτικά Ιδρύματα. Οι δραστηριότητες αυτές αναφέρονται αναλυτικά στον νόμο για τις Τράπεζες (ν. 3601/07, άρθρο 11) και είναι:

- *Αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων.*
- *Χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.*
- *Χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing).*

- Πράξεις διενέργειας πληρωμών, περιλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων.
- Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής (πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, ταξιδιωτικών και τραπεζικών επιταγών).
- Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
- Συναλλαγές για λογαριασμό του ιδίου του ιδρύματος ή της πελατείας του, που αφορούν:
 - μέσα χρηματαγοράς (αξιόγραφα, πιστοποιητικά καταθέσεων, κλπ.),
 - συνάλλαγμα,
 - προθεσμιακά συμβόλαια χρηματοπιστωτικών τίτλων ή χρηματοπιστωτικά δικαιώματα,
 - συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συναλλάγματος και
 - κινητές αξίες.
- Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών περιλαμβανομένων ειδικότερα και των υπηρεσιών αναδόχου εκδόσεως τίτλων.
- Παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις για τη για τη διάρθρωση του κεφαλαίου, τη βιομηχανική στρατηγική και συναφή θέματα παροχής συμβουλών συγχώνευσης και εξαγοράς επιχειρήσεων.
- Διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές.
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου ή παροχή συμβουλών γι' αυτό.
- Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών.
- Συλλογή και επεξεργασία εμπορικών πληροφοριών συμπεριλαμβανομένου των υπηρεσιών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας πελατών.
- Εκμίσθωση θυρίδων.
- Έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος.

2.4 Οι τραπεζικές υπηρεσίες ανά τομέα.

Οι τραπεζικές δραστηριότητες μπορούν να διαχωριστούν, ανά τομέα, ως εξής:

Retail Banking (Λιανική Τραπεζική) που αφορά την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες και μικρές επιχειρήσεις.

Corporate Banking (Επιχειρηματική Τραπεζική) που απευθύνεται σε επιχειρήσεις.

Private Banking (Ιδιωτική Τραπεζική) που παρέχει υπηρεσίες κυρίως σε ιδιώτες με υψηλή οικονομική επιφάνεια.

Investment Banking (Επενδυτική Τραπεζική) που αφορά παροχή υπηρεσιών σε θέματα χρηματοοικονομικών επενδύσεων.

Με βάση αυτόν τον διαχωρισμό οι τραπεζικές δραστηριότητες που αναφέρθηκαν πιο πάνω μπορούν να κατανεμηθούν συνολικά σε οκτώ τομείς, ως εξής:

- **Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις (corporate finance)** που περιλαμβάνουν υπηρεσίες αναδοχής, υπηρεσίες επενδυτικών συμβουλών, υπηρεσίες συμβουλών σε επιχειρήσεις για θέματα διάρθρωσης του κεφαλαίου τους, βιομηχανικής στρατηγικής, συγχωνεύσεις και εξαγορές επιχειρήσεων.
- **Υπηρεσίες διαπραγμάτευσης και πωλήσεων χρηματοοικονομικών μέσων (Trading and sales).** Στο τμήμα αυτό περιλαμβάνονται υπηρεσίες λήψης, εκτέλεσης και διαβίβασης εντολών για λογαριασμό πελατών, υπηρεσίες διαπραγμάτευσης για ίδιο λογαριασμό και διαμεσολάβησης στις διατραπεζικές αγορές.

- **Υπηρεσίες λιανικής Τραπεζικής (Retail Banking)** που περιλαμβάνουν αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων, χορηγήσεις, χρηματοδοτική μίσθωση, εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
- **Υπηρεσίες Εμπορικής Τραπεζικής (Commercial Banking)** όπως ακριβώς οι προηγούμενες υπηρεσίες της λιανικής τραπεζικής, που απευθύνονται όμως, σε διαφορετικές κατηγορίες πελατών.
- **Υπηρεσίες διενέργειας και διακανονισμού πληρωμών**, στις οποίες περιλαμβάνονται πληρωμές, μεταφορές κεφαλαίων, έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής.
- **Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης (Agent Services)** που περιλαμβάνουν δραστηριότητες φύλαξης και διαχείρισης χρηματοπιστωτικών μέσων και υπηρεσίες θεματοφυλακής.
- **Υπηρεσίες Διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (Asset Management)** που περιλαμβάνουν διαχειρίσεις χαρτοφυλακίων Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων, κ.λπ.
- **Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής (Retail Brokerage)** που περιλαμβάνουν λήψεις, διαβιβάσεις και εκτελέσεις εντολών πελατών.

ΠΛΑΙΣΙΟ 7Β

Ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος

Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος διαχειρίζονται χρήμα με ηλεκτρονική μορφή και καλύπτουν συναλλαγές μικρών ποσών που γίνονται ηλεκτρονικά (π.χ. πληρωμές καρτών).

Τεχνικά, το ηλεκτρονικό χρήμα είναι ένα σύστημα χρεώσεων – πιστώσεων μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών, που λειτουργεί με κάρτες, οι οποίες εκδίδονται από συγκεκριμένα ιδρύματα – εκδότες ή από τράπεζες με συγκεκριμένα ποσά, τα οποία ο κομιστής δικαιούται να ζητήσει από τον εκδότη.

Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος είναι επιχειρήσεις διαφορετικές από τα πιστωτικά ιδρύματα, που εκδίδουν μέσα πληρωμής με τη μορφή ηλεκτρονικού χρήματος. Ως ηλεκτρονικό χρήμα κατά το νόμο 3601/07 ορίζεται η νομισματική αξία που αντιστοιχεί σε απαίτηση κατά του εκδότη και η οποία επιπλέον είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό απόθεμα, έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού και γίνεται δεκτή ως μέσο πληρωμής από επιχειρήσεις άλλες εκτός από την εκδότρια.

Οι προϋποθέσεις και οι όροι ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος καθορίζονται λεπτομερώς στον βασικό τραπεζικό νόμο 3601/07, καθώς και στην ΠΔΤΕ 2527/03. Χαρακτηριστικά μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

- Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (Ι.Η.Χ.) λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας. Για τη χορήγηση άδειας από τη ΤτΕ απαιτείται κεφάλαιο τουλάχιστον 3 εκατομμυρίων Ευρώ.
- Το ανώτατο όριο αποθήκευσης νομισματικής αξίας ανά ηλεκτρονικό απόθεμα δε μπορεί να υπερβαίνει τα 500 €.
- Δεν επιτρέπεται η έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος εφόσον το ποσό που έχει εισπραχθεί είναι μικρότερο από την νομισματική αξία της έκδοσης.
- Τα Ι.Η.Χ. πρέπει να έχουν ίδια κεφάλαια τα οποία να μην υπολείπονται το 2% από το μεγαλύτερο ποσό μεταξύ τρέχοντος υπόλοιπου και μέσου υπόλοιπου του συνόλου των υποχρεώσεων του Ι.Η.Χ.
- Τα Ι.Η.Χ. υποχρεώνονται να επενδύουν ποσά ίσα με τις υποχρεώσεις τους, στοιχεία υψηλής ρευστότητας τα οποία είναι μηδενικού ή πολύ χαμηλού κινδύνου.
- Τα Ι.Η.Χ. υπόκεινται στους κανόνες εποπτείας για τη διαχείριση των κινδύνων τους, που επιβάλλουν οι Εποπτικές Αρχές.

Με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, οι συναλλαγές αυτού του τύπου είναι περιορισμένες τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο όρος "πιστωτικό ίδρυμα", αναφέρεται στα τυπικά κοινοτικά κείμενα, οδηγίες, κανονισμούς, συστάσεις, καθώς και στην Ελληνική νομοθεσία αντί του όρου "τράπεζα". Πρακτικά, όπως είναι γνωστό, οι δύο έννοιες είναι ταυτόσημες και στις επί μέρους ενότητες της παρούσας ανάλυσης χρησιμοποιούνται και οι δύο.

3 ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

3.1 Πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα.

Ο Ενιαίος Χρηματοπιστωτικός Χώρος, **Τμήμα του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ)**, προσδιορίζεται ως ο χώρος στον οποίο λειτουργούν ορισμένες μεγάλες ομάδες επιχειρήσεων: τα πιστωτικά ιδρύματα, τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις και οι εταιρείες παροχής εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων (Χρηματοδοτικής μίσθωσης κ.λπ.)

Η οριοθέτηση του Ενιαίου Χρηματοπιστωτικού Χώρου βασίζεται στους πρωταρχικούς στόχους που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, από την αρχή της λειτουργίας τους, για τη δημιουργία της «κοινής αγοράς». Για το σκοπό αυτό η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΟΚ) καθορίζει τις θεμελιώδεις ελευθερίες οι οποίες πρέπει να υπάρχουν για τη λειτουργία της «αγοράς», και **περιλαμβάνουν την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, κεφαλαίων και υπηρεσιών**. Η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών πραγματοποιείται με την εναρμόνιση της εσωτερικής νομοθεσίας κάθε χώρας προς τα οριζόμενα από το Δίκαιο της Ε.Ε.

Σημαντικό μέρος των ρυθμίσεων για τον Ενιαίο Χρηματοπιστωτικό Χώρο αφορά τους **κανόνες εποπτείας** με τους οποίους ελέγχεται η δραστηριότητα των επιχειρήσεων του ΕΧΧ και η αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων εκ μέρους τους.

Η σημαντική **διαφορά μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοδοτικών** είναι ότι τα χρηματοδοτικά ιδρύματα μπορούν να παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τράπεζες **πλην της αποδοχής καταθέσεων**.

Είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι με το νέο περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται οι Τράπεζες και την πληθώρα των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχουν, λειτουργούν σήμερα ως «τράπεζες πολλαπλών συναλλαγών». Ο σχετικός νέος τύπος της «τράπεζας πολλαπλών συναλλαγών» (universal bank) τείνει σταδιακά να αντικαταστήσει το πρότυπο των εξειδικευμένων τραπεζών, όπως των κτηματικών, των ναυτιλιακών, κλπ. Οι αντίστοιχες δραστηριότητες των τραπεζών αυτών περιλαμβάνονται σε εξειδικευμένα τμήματα των «Τραπεζών πολλαπλών συναλλαγών».

Ειδική αναφορά σε σχέση με τον Ενιαίο Χρηματοπιστωτικό Χώρο θα πρέπει να γίνει για τις **Κεντρικές Τράπεζες**. Ο κύριος ρόλος των Κεντρικών Τραπεζών είναι καθαρά εποπτικός και αποβλέπει στην εξασφάλιση της σταθερότητας της λειτουργίας των Εμπορικών Τραπεζών και στην αποτελεσματική εκ μέρους τους διαχείριση των κινδύνων.

Με βάση τα προαναφερθέντα, τον Ενιαίο Χρηματοπιστωτικό Χώρο συγκροτούν, η ομάδα των πιστωτικών ιδρυμάτων, δηλαδή οι εμπορικές τράπεζες, οι συνεταιριστικές, οι επενδυτικές και τα ταμειωτήρια, η ομάδα των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, δηλαδή οι χρηματιστηριακές εταιρείες, οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, οι εταιρείες διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων και η ομάδα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Επίσης στον ΕΕΧ ανήκουν οι εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης, της Πρακτορείας Επιχειρηματικών απαιτήσεων και προεξοφλήσεων εξοπλισμού, εταιρείες Παροχής Πιστώσεων, κ.α.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των φορέων του χώρου

- Οι **Εμπορικές Τράπεζες** δραστηριοποιούνται κυρίως ως τράπεζες πολλαπλών συναλλαγών (universal banks), καλύπτοντας ένα ευρύτατο φάσμα προϊόντων

και υπηρεσιών, όπως Υπηρεσίες Λιανικής Τραπεζικής (Retail Banking), Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις (Corporate Banking) κ.α.

- Τα σχετικά με τη λειτουργία των **συνεταιριστικών τραπεζών** αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο 1.3 (ΠΛΑΙΣΙΟ 1.Δ).
- Οι **Επενδυτικές Τράπεζες** δραστηριοποιούνται κυρίως σε υπηρεσίες αναδοχών (παροχής εγγυήσεων) εκδόσεων μετοχών για καλύψεις μετοχικού κεφαλαίου, στις συναλλαγές χρηματοπιστωτικών προϊόντων, στην παροχή συμβουλών για θέματα κεφαλαιαγορών, κ.λπ.
- Τα **Ταμιευτήρια** είναι πιστωτικά ιδρύματα που αναπτύσσουν δραστηριότητες στη λιανική τραπεζική και στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε εθνικό, αλλά κυρίως σε τοπικό επίπεδο. Είναι δημόσια ιδρύματα και έχουν κοινωνικούς στόχους στα καταστατικά τους με πιο βασικό τη χρηματοδότηση προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ενώ επίσης παρέχουν χαμηλότοκα δάνεια σε ιδιώτες.

Στην Ευρώπη τα Ταμιευτήρια εμφανίσθηκαν στο τέλος του 18^{ου} Αιώνα (Γερμανία) και λόγω των κοινωνικών τους στόχων και της προστασίας που προσέφεραν στους καταθέτες τους άρχισαν να εξαπλώνονται ταχύτατα με μεγάλη επιτυχία, αρχικά στη Μεγάλη Βρετανία και αργότερα στη Γαλλία και στις Κάτω Χώρες. Στην Ελλάδα ο θεσμός εμφανίστηκε αρχικά στη Κρήτη το 1902 και αργότερα στην Ελλάδα, το 1915, όταν λειτούργησε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Η Ένωση Ευρωπαϊκών Ταμιευτηρίων εκπροσωπεί 25 μέλη από ισάριθμες χώρες με 1.000 Ταμιευτήρια που έχουν 66.500 καταστήματα και 800.000 περίπου υπαλλήλους.

- Οι **Χρηματιστηριακές Εταιρείες (AXE)** λειτουργούν ως Ανώνυμες Εταιρείες, που εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Κύριο έργο τους είναι η εκτέλεση εντολών πελατών τους στο Χρηματιστήριο για αγοραπωλησίες μετοχών / ομολόγων και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στους πελάτες τους.
- Οι **εταιρείες παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΑΧΕΠΕΥ)** είναι ανώνυμες εταιρείες και εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Κύριο αντικείμενο τους είναι η λήψη και διαβίβαση εντολών από τους πελάτες τους που συναλλάσσονται με το Χρηματιστήριο, η διαχείριση Επενδυτικών Χαρτοφυλακίων των πελατών τους, οι συναλλαγές σε τίτλους και αξίες για **ίδιο** λογαριασμό, κ.λπ.
- Οι **εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΛΑΚ)** είναι οι εταιρείες που διαχειρίζονται αμοιβαία κεφάλαια. Το **αμοιβαίο κεφάλαιο** είναι ομάδα περιουσίας που αποτελείται από κινητές αξίες και μετρητά, της οποίας τα επιμέρους στοιχεία ανήκουν σε περισσότερα του ενός πρόσωπα. Οι εταιρείες αυτές εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και λειτουργούν συνήθως ως θυγατρικές τραπεζών.
- Οι **εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου** είναι ανώνυμες εταιρείες που εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση κινητών αξιών (μετοχών, ομολόγων, μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων) που περιλαμβάνονται στο Χαρτοφυλάκιο τους.
- Οι **Ασφαλιστικές εταιρείες** προσφέρουν ασφάλειες σε διάφορους κλάδους όπως Ζωής, Ατυχημάτων, Ζημιών, κ.λπ.
- Οι **εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing)** είναι ανώνυμες εταιρείες που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος (.1665/86, 2397/85 και 3486/2006) και έχουν ως αντικείμενο την αγορά πάγιου εξοπλισμού, ο οποίος

ακολουθώς παραχωρείται για χρήση με ενοίκιο στον ιδιώτη ή στην επιχείρηση με την οποία η

εταιρεία συμβάλλεται. Με άλλα λόγια η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί μια μορφή μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης για την απόκτηση εξοπλισμού ή πάγιων στοιχείων με τη διαφορά ότι η κυριότητα για όλη τη διάρκεια της μίσθωσης ανήκει στην εταιρεία της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

- Οι **εταιρείες Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring)** είναι ανώνυμες εταιρείες (και τράπεζες) που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος (ω.1905/90, 2367/95, 3601/2007 και ΠΔΤΕ 2168/93). Οι εταιρείες Factoring έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση, λογιστική παρακολούθηση και είσπραξη, με παράλληλη χορήγηση προκαταβολών, τιμολογίων που εκδίδει ένας προμηθευτής στους πελάτες του. Είναι με άλλα λόγια μια μορφή βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης.

- Με τον όρο **Forfeiting** νοείται η προεξόφληση μιας μεσο-μακροπρόθεσμης απαίτησης (5 μήνες μέχρι 10 έτη) από μια τράπεζα η οποία παραιτείται από το δικαίωμα αναγωγής, το δικαίωμα δηλαδή να στραφεί η τράπεζα εναντίον κάποιου

αντισυμβαλλόμενου (εξαγωγέα) σε περίπτωση που ο αγοραστής – εισαγωγέας δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Στο Forfeiting που είναι μια μορφή Factoring με προέκταση στο διεθνές εμπόριο, οι αντισυμβαλλόμενοι είναι η Τράπεζα που προεξοφλεί την απαίτηση, ο εξαγωγέας που μεταβιβάζει την απαίτηση στην τράπεζα με προεξόφληση, ο εισαγωγέας – οφειλέτης και η τράπεζα του οφειλέτη που παρέχει την εγγύηση εξόφλησης. Στην διαδικασία αυτή υπεισέρχονται αρκετοί κίνδυνοι (χώρας, αθέτησης, κ.λπ.) που αντιμετωπίζει η Τράπεζα της προεξόφλησης της απαίτησης.

- Οι **εταιρείες Παροχής Πιστώσεων** είναι ανώνυμες εταιρείες που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος (ν. 2437/01, ΠΔΤΕ 2405/2002) και έχουν ως αντικείμενο την παροχή πιστώσεων σε φυσικά πρόσωπα για κάλυψη προσωπικών αναγκών (καταναλωτικά δάνεια).

ΠΛΑΙΣΙΟ 8Α

Γνωρίσματα Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Τα βασικά χαρακτηριστικά των Αμοιβαίων Κεφαλαίων περιλαμβάνουν την κατάταξη τους σε:

Μετοχικά αμοιβαία που επενδύουν κυρίως σε μετοχές εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο.

Ομολογιακά αμοιβαία που επενδύουν κυρίως σε ομολογίες σταθερού εισοδήματος και λιγότερο (έως 10%) σε μετοχές.

Μικτά αμοιβαία που επενδύουν σε συνδυασμούς τίτλων μετοχικών και ομολογιακών αμοιβαίων κεφαλαίων.

Διαχείρισης Διαθεσίμων που επενδύουν κυρίως σε τίτλους σταθερού εισοδήματος, γeros, κ.λπ.

Αναφορικά με το γεωγραφικό χώρο διαπραγμάτευσης τα αμοιβαία κεφάλαια κατατάσσονται σε:

- αμοιβαία κεφάλαια εσωτερικού,
- αμοιβαία εξωτερικού και σε
- διεθνή αμοιβαία

Οι Επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια περιλαμβάνουν σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις άμεσες επενδύσεις σε τίτλους του Χρηματιστηρίου. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι η μείωση του κινδύνου που αναλαμβάνει ο επενδυτής, λόγω της μεγάλης διασποράς σε τίτλους, από τους οποίους αποτελείται το Αμοιβαίο. Εξάλλου η απόδοση των αμοιβαίων είναι κατά κανόνα μεγαλύτερη από την απ' ευθείας επένδυση σε τίτλους και γίνεται από επαγγελματίες διαχειριστές που γνωρίζουν την αγορά. Φυσικά, ως επένδυση με μεγάλη μεταβλητότητα δε παύει να περιέχει κίνδυνο μεγαλύτερο σε σχέση με τις επενδύσεις σταθερής απόδοσης.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Οι φορείς του Ενιαίου Χρηματοπιστωτικού Χώρου

Πιστωτικά Ιδρύματα

- Εμπορικές Τράπεζες
- Συνεταιριστικές Τράπεζες
- Επενδυτικές Τράπεζες
- Ταμειυτήρια

Ασφαλιστικές Εταιρείες

Χρηματοδοτικά Ιδρύματα

- ΑΧΕ
- ΑΧΕΠΕΥ
- ΑΕΔΑΚ
- Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing)
- Εταιρείες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring)
- Εταιρείες Παροχής Πιστώσεων

4 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

4.1 Η Τραπεζική Διαμεσολάβηση

Ο πρωταρχικός ρόλος των τραπεζών είναι να μεταφέρουν με αποτελεσματικό τρόπο κεφάλαια που συγκεντρώνουν οι αποταμιευτές (αποταμιευτικά κεφάλαια) και να τα διοχετεύουν σε φορείς που θέλουν να τα επενδύσουν. Στη διαδικασία αυτή συμμετέχουν οι **πλεονασματικοί φορείς** που είναι οι αποταμιευτές (Δημόσιοι Οργανισμοί, Επιχειρήσεις, Ιδιώτες) και οι **ελλειμματικοί φορείς** (Δημόσιοι Οργανισμοί, Επιχειρήσεις, Ιδιώτες). Η λειτουργία αυτή των Τραπεζών ονομάζεται **διαμεσολαβητική** και αναφέρεται στην **έμμεση** (μέσω των τραπεζών) χρηματοδότηση των ελλειμματικών φορέων σε αντιδιαστολή προς την **άμεση** όταν τα κεφάλαια αντλούνται απ' ευθείας από την ελλειμματικούς φορείς.

Η παρέμβαση των τραπεζών και η διαμεσολάβησή τους:

- Μειώνει το κόστος συναλλαγών, δηλαδή το χρόνο που απαιτείται για αναζήτηση του κατάλληλου αντισυμβαλλόμενου αλλά και το κόστος πληροφόρησης για τον αποταμιευτή ο οποίος έπρεπε να αντλήσει τις αναγκαίες πληροφορίες που αφορούν τον επενδυτή στην περίπτωση μιας απ' ευθείας συναλλαγής μεταξύ τους.
- Καλύπτει τη λεγόμενη ασυμβατότητα των αναγκών σε σχέση με τις προτιμήσεις των αντισυμβαλλομένων (βραχυπρόθεσμη τοποθέτηση προς μακροπρόθεσμο δάνειο, κ.λπ.).
- Συμβάλλει στη μείωση των κινδύνων των αποταμιευτών που θα υπήρχαν σε μεγάλο βαθμό εάν οι συναλλαγές με τους δανειολήπτες πραγματοποιούνταν απ' ευθείας.

Μέσω της **Τραπεζικής διαμεσολάβησης** και της λειτουργίας του **Ενιαίου Χρηματοπιστωτικού Χώρου** επιτυγχάνεται η αξιοποίηση των **αποταμιευτικών κεφαλαίων**, η μετατροπή τους σε **δανειακά – επενδυτικά** και η αποτελεσματική κατανομή τους στους κλάδους της οικονομίας όπου υπάρχουν ανάγκες.

Η διαμεσολάβηση γίνεται με αυστηρούς κανόνες εποπτείας της Κεντρικής Τράπεζας, με κανόνες διαφάνειας και προστασίας του συναλλασσόμενου κοινού.

4.2 Ο μετασχηματισμός των κεφαλαίων

Με τις υπηρεσίες και τα προϊόντα που παρέχουν, οι τράπεζες μετασχηματίζουν τα κεφάλαια που διαχειρίζονται. Για παράδειγμα δέχονται βραχυπρόθεσμες καταθέσεις (π.χ. καταθέσεις Ταμειυτηρίου) τις οποίες μπορούν να μετατρέψουν σε μακροχρόνιες χορηγήσεις αναλαμβάνοντας τη διαχείριση του κινδύνου αθέτησης που μπορεί να υπάρξει εκ μέρους των δανειοληπτών αλλά και την εξασφάλιση των αποταμιευτών – καταθετών.

4.3 Ο πολλαπλασιαστής Χρήματος.

Με τη λειτουργία τους και ειδικά με την αποδοχή καταθέσεων και τη χορήγηση πιστώσεων, οι τράπεζες δημιουργούν χρήμα, μέσω του πολλαπλασιαστή χρήματος. Για παράδειγμα: Από μια αρχική κατάθεση 10.000 ευρώ, μια τράπεζα μπορεί να παρακρατήσει ένα ποσοστό 2%. Το υπόλοιπο ποσό (9.800 ευρώ) κατατίθεται από τον δανειολήπτη σε τραπεζικό λογαριασμό στην ίδια ή σε άλλη τράπεζα και από αυτόν χορηγείται νέο δάνειο 9.604 ευρώ, αφού από την τράπεζα παρακρατείται το 2%. Η ίδια διαδικασία συνεχίζεται με διαδοχικές καταθέσεις και παρακρατήσεις και με τον

τρόπο αυτό από την αρχική κατάθεση των 10.000 ευρώ δημιουργείται πολλαπλάσιο χρήμα που τίθεται στην διάθεση των δανειοληπτών.

Ο πολλαπλασιαστής χρήματος είναι συνάρτηση του ποσοστού των υποχρεωτικών διαθεσίμων της κάθε τράπεζας και ορίζεται ως $m = 1/R$, όπου m ο πολλαπλασιαστής και R το ποσοστό των υποχρεωτικών διαθεσίμων που τηρείται στην Κεντρική Τράπεζα

Με την έννοια και χρήση του πολλαπλασιαστή χρήματος, η συνολική προσφορά του χρήματος σε μια οικονομία αποτελείται από τα νομισματικά μεγέθη της κεντρικής τράπεζας (ρευστά, καταθέσεις, κ.λπ.) καθώς και από το λογιστικό χρήμα που δημιουργείται από τις τράπεζες, μέσω του πολλαπλασιαστή χρήματος.

ΠΛΑΙΣΙΟ 4Α

Η προσφορά του χρήματος

Η συνολική ποσότητα του χρήματος που υπάρχει στην αγορά είναι η **προσφορά** του χρήματος που εκφράζεται μέσα από τα **νομισματικά μεγέθη**. Τα νομισματικά μεγέθη με την ευρεία έννοια του όρου προκύπτουν από το νόμισμα σε κυκλοφορία και από τα ανεξόφλητα υπόλοιπα των τραπεζών (Νομισματικών Χρηματοπιστοτικών Ινστιτούτων -ΝΧΙ.) και των Κεντρικών Κυβερνήσεων. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έχει καθορίσει τα νομισματικά μεγέθη ως ακολούθως:

M_1 : Αποτελείται από το νόμισμα σε κυκλοφορία και από καταθέσεις μιας ημέρας.

M_2 : Αποτελείται από το M_1 , τις καταθέσεις υπό προειδοποίηση έως τριών μηνών και τις καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια έως και δύο ετών.

M_3 : Αποτελείται από το M_2 και επιπλέον από μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, από συμφωνίες επαναγοράς και από χρεόγραφα διάρκειας έως και δύο ετών.

Η συνολική προσφορά χρήματος σε μια οικονομία σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελείται από τα **νομισματικά μεγέθη της ΕΚΤ**, **συν** το χρήμα που δημιουργούν οι τράπεζες μέσω του πολλαπλασιαστή χρήματος.